

Pseudonim: Synesios

*Scenariusz spektaklu edukacyjno-profilaktycznego
pn. **Na ziemi, którą ja i ty też
Zamieniliśmy w morze lez**
pod patronatem Rzecznika Praw Dziecka*

*Dla tych, których kocham -
poświęcam*

Źródło ilustracji: victorix.no.sapo.pt

SCENA I: SENS ŻYCIA

(Teatr cieni: Zasłonięte okna. W centralnym miejscu widowni oświetlona biała zasłona. Za nią przemieszcza się uczennica na palcach, wykonując rękoma ruchy naśladujące „łapanie wiatru” w różnym tempie w takt zaproponowanego utworu instrumentalnego. Zza kurtyny słyszać poszczególne głosy. Należy zwrócić baczność uwagę na intonację mówiących. Kolory świateł zmieniają się i gasną. Wówczas uczniowie wychodzą na środek sceny i zapalają lampy/ świece na stolikach dla rozmówców sceny drugiej. Rekwizyty bardzo ubogie –siłą przekazu stanowić winna treść utworów, swoiste zaangażowanie emocjonalne uczniów oraz wyjątkowo głębia proponowanej muzyki.)

Poniższe rozważania na tle utworu Ennio Morricone - Angel Voice ¹

Głos I:

Człowiek zbłąkany, szalony, bądź pełen niepokoju. Przestraszony teraźniejszością, nie śmiejący spojrzeć w oczy z podniesionym czołem. Tyran i despota, budzący nienawiść, zadający i śmierć. Nie kochany i przez to nie potrafiący kochać. Zły (!) i samotny. Człowiek - „trzcina myśląca” rozkołysana porywami namiętności, uspokajania myślą trzeźwą i logiczną.

Człowiek potrzebujący opieki i miłości, cierpliwości i zrozumienia, potrzebujący drugiego człowieka do kochania i bycia kochanym. Istota, której problemy zajmują filozofów, pisarzy, poetów. Istota, którą jest każdy z nas, pytający o sens swojego życia, szukający spraw i uczuć, które określiłyby jego istnienie². Istota, która wyciska niezatarte piętno na życie naszego jestestwa-jestestwa, które zmusza nas wielokroć do zastanowienia się nas sensem życia oraz poszukiwaniem odpowiedzi na trudne pytania³.

Głos II:

Uwaga, Uwaga: Czyż formułowanie pytania o sens życia nie przypomina mistrza szachowego?: „Mistrzu, czy możesz mi zdradzić, które posunięcie jest najbardziej skuteczne?”

¹ Ennio Morricone - *Angel Voice*

² *Język polski. Materiały dla nauczycieli i uczniów*, Łódź 1996 s. 30-31.

³ *Przemyslenia własne.*

W szachach nie istnieje coś takiego, jak najlepszy czy nawet dobry ruch w ogóle, w oderwaniu od konkretnej sytuacji na szachownicy czy charakteru przeciwnika. Nie należy poszukiwać w życiu jakiegoś abstrakcyjnego sensu. Każdy człowiek ma swoje wyjątkowe powołanie czy misję, której celem jest wypełnienie konkretnego zadania. Nikt nas w tym nie wyręczy ani nie zastąpi, tak jak nie dostaniemy szansy, aby drugi raz przeżyć swoje życie. A zatem każdy z nas ma do wykonania wyjątkowe zadanie, tak jak wyjątkowa jest okazja, aby je wykonać (...) ⁴. Można pokusić się o stwierdzenie, że na świecie istnieją dwie rasy ludzi, lecz tylko w tym sensie: „rasa” ludzi przyzwoitych oraz „rasa” tych, którzy nie wiedzą czym jest przyzwoitość ⁵.

Głos III:

Czy chcesz powiedzieć przez to, że istota bycia człowiekiem kończy się tam, gdzie zaczyna rasizm, ksenofobia, holocaust, getto, antysemityzm, łamanie praw człowieka, nietolerancja dyskryminacja, ludobójstwo? ⁶

Głos II:

Tak. Człowieczeństwo posiada wiele przymiotów. Są wśród nich: tolerancja, otwartość, godność, odpowiedzialność, tożsamość, mądrość i miłość do drugiego człowieka. Istota człowieczeństwa polega na umiejętności obrony fundamentalnych praw człowieka. Niestety miarą człowieka dziś jest często troska o dobra materialne, brak kręgosłupa moralnego i życiowych drogowskazów ⁷. Dla wielu ludzi miarą prawdziwego człowieczeństwa nie jest dzieło, ale wierność ideom: Korczak idący na śmieć z dziećmi powierzonymi jego opiece. Ale przecież bardzo często miary człowieczeństwa są zupełnie inne-sukces w działaniu, sukces w polityce, sukces w wojnie-sukces w zabijaniu ⁸.

SCENA II: ZAKŁAMANE STEREOTYPY

I MIEJSCE CZŁOWIEKA W ŚWIECIE

---

⁴ Frankl Victor E., *Człowiek w poszukiwaniu sensu*, Warszawa 2013, s. 164.

⁵ *Tamże*, s. 137.

⁶ *Przemyślenia własne*.

⁷ *Przemyślenia własne*.

⁸ Szczepański J., *Człowieczeństwo* [w:] „Oświata i Wychowanie” nr 18 (664) z dnia 2 maja 1988, s. 31.

Przesłanie Pana Cogito - Teatr ES HQ⁹

(Przy stolikach pojawiają się rozmówcy. Na środku sceny recytator deklamuje wiersz.)

Recytator:

Człowiek Człowiekowi¹⁰

Człowiek człowiekowi wilkiem

Człowiek człowiekowi strykiem

Lecz ty się nie daj zgnębić

Lecz ty się nie daj spętlić

Człowiek człowiekowi szpadą

Człowiek człowiekowi zdradą

Lecz ty się nie daj zgładzić

Lecz ty się nie daj zdradzić

Człowiek człowiekowi pumą

Człowiek człowiekowi dżumą

Lecz ty się nie daj pumie

Lecz ty się nie daj dżumie

Człowiek człowiekowi łomem

Człowiek człowiekowi gromem

Lecz ty się nie daj zgłuszyć

Lecz ty się nie daj skruszyć

Człowiek człowiekowi wilkiem

Lecz ty się nie daj zwilczyć

---

⁹ *Przesłanie Pana Cogito - Teatr ES HQ*. [Z albumu "Herbertorium" wiersz Zbigniewa Herberta w wykonaniu grupy teatralnej Teatr ES; muzyka Waldemara Koperkiewicza].

¹⁰ Stachura E., *Człowiek Człowiekowi*, Poezja i proza t. 1-5 1982.

Człowiek człowiekowi bliźnim

Z bliźnim się możesz zbliznić

Głos I:

Ludzi należy dzielić na dobrych i złych. Rasa, pochodzenie, religia, wykształcenie, majątek – nie mają żadnego znaczenia. Tylko to, jakim kto jest człowiekiem¹¹.

Głos II:

Anno, co tym sądzisz?

Anna Frank:

(...) To jest ta trudność dzisiejszych czasów: ideały, marzenia, piękne oczekiwania jeszcze się nie zdążyły rozwinąć, a już zostają trafione i totalnie zniszczone przez najbardziej przerażającą rzeczywistość (...). Nieustannie szukam sposobu, żeby stać się taką, jaką chętnie chciałabym być i jaką mogłabym być, gdyby... na świecie nie mieszkali żaden inni ludzie (...). Wbrew wszystkiemu wierzę jeszcze, że ludzie są w głębi serca naprawdę dobrzy.¹²

Irena Sendlerowa:

Ja żałuję tylko jednej rzeczy – mogłam zrobić więcej. To uczucie żalu będzie mi towarzyszyć aż do momentu śmierci¹³. Żeby świat był lepszy, konieczna jest miłość do każdego człowieka. I tolerancja, bez względu na rasę, religię i narodowość¹⁴.

Głosy (wspólnie, coraz głośniej):

Nie bój się, odważysz się, zrób to.

Kochaj, wybaczej, zrozum, nie lękaj się, pomóż ...

*Daj, zapomnij, przebacz!*¹⁵

Viktor E. Frankl:

Życie w obozie koncentracyjnym rozdzierało dusze człowieka, ujawniając jej na o dzień ukryte otchłanie. Czy może, zatem dziwić, że w otchłaniach tych znajdowaliśmy czysto

---

¹¹ Mieszkowska A., *Anioł czasu zagłady* [w:] „Przegląd Polski” z dnia 23 maja 2008; *Zasoby internetowe*.

¹² Fragmenty *Dziennika Anne Frank*, Kraków, 2003, s. 311 i in.

¹³ Fragment wywiadu Marka Haltera, „Haarec” z Ireną Sendlerową z roku 1995; *Zasoby internetowe*.

¹⁴ *Tamże*; *Zasoby internetowe*.

¹⁵ *Przemyślenia własne*.

ludzkie cechy, które z natury swej stanowią mieszaninę dobrego niż złego? Granica oddzielająca dobro od zła, która przebiega przez dusze wszystkich istot ludzkich, sięga głęboko, aż do samego dna otchłani, którą odsłaniał pobyt w obozie koncentracyjnym (...). Pewnego dnia zauważyłem leżący na stole kawałek marmuru. Kiedy zapytałem ojca, skąd się tam wziął, odparł, że znalazł go w miejscu, gdzie narodowi socjaliści spalili największą wiedeńską synagogę. Zabrał go ze sobą do domu, ponieważ był to fragment tablicy z dziesięcioma przykazaniami. Na marmurze wyryta była złocona hebrajska litera; ojciec wyjaśnił mi, że symbolizuje ona jedno z przykazań. Natychmiast zapytałem:

-Które?

On zaś odparł:

-Czcij ojca swego i matkę swoją, abyś długo żył na ziemi. W tej samej chwili postanowiłem pozostać razem z moimi rodzicami, na tej ziemi, i zapomnieć o amerykańskiej wizji¹⁶.

Głosy (wspólnie, coraz głośniej):

Chcesz tego, nie bój się,

odważysz się, zrób to.

Nie kochają cię,

nie kochają cię, nie rozumieją cię,

*są inni, są lepsi, są więcej warci!*¹⁷

(Bohater wstaje od stolika i zwraca się do publiczności, w tle cicha muzyka:)

*Canti Liturgici - Tu sei la mia vita (Instrumental)*¹⁸

Martin Luther King:

„(...) Tak więc mówię do was, moi przyjaciele, że nawet choćbyśmy mieli napotykać trudności dziś i jutro, wciąż mam marzenie. To marzenie głęboko zakorzenione w amerykańskim marzeniu, że pewnego dnia ten naród powstanie i przeżyje prawdziwe

¹⁶ Frankl Victor E., *op. cit.*, s. 18-19.

¹⁷ *Przemyślenia własne.*

¹⁸ *Canti Liturgici - Tu sei la mia vita (Instrumental)*. Zachęcam jednak do samodzielnego wykonania utworów i piosenek w scenariuszu uczniów wykazujących zdolności muzyczne lub uczęszczających do szkoły muzycznej, chóru szkolnego etc.

znaczenie swego kredo: Trzymamy się tych prawd by było oczywiste, że wszyscy ludzie stworzeni zostali równymi. Mam marzenie, że pewnego dnia, na czerwonych wzgórzach Georgii, synowie byłych niewolników i synowie ich właścicieli będą mogli usiąść razem przy stole braterstwa. Mam marzenie, że pewnego dnia nawet stan Mississippi, stan upalny od gorąca niesprawiedliwości, upalny od gorąca ucisku będzie przekształcony w oazę wolności i sprawiedliwości. Mam marzenie, że czwórka moich małych dzieci będzie pewnego dnia żyła w kraju, gdzie nie będą osądzone po kolorze ich skóry, ale po istocie ich osobowości. Mam dziś marzenie! Mam marzenie, że pewnego dnia w Alabamie, z jej zajadłymi rasistami, z jej gubernatorem, z którego ust sączą się słowa wprowadzania i anulowania; pewnego dnia właśnie w Alabamie mali czarni chłopcy i czarne dziewczęta będą mogli wziąć się za ręce z małymi białymi chłopcami i białymi dziewczętami jak bracia i siostry. Mam dziś marzenie! Mam marzenie, że pewnego dnia każda dolina będzie wyniesiona, każdy szczyt i góra obniżona, szorstkie miejsca wygładzone, krzywe wyprostowane, a chwała Pana objawiona i wszyscy ludzie to razem zobaczą. To nasza nadzieja. To jest wiara, z którą wrócę na Południe. Z tą wiarą będziemy mogli wykuć z góry rozpacz skałę nadziei. Z tą wiarą będziemy zdolni do zmiany brzęczących dysonansów w naszym kraju w piękną symfonię braterstwa. Z tą wiarą będziemy zdolni do wspólnego działania, do wspólnej modlitwy, do wspólnej walki, do pójścia razem do więzienia, do wspólnego stanięcia w obronie wolności, wiedząc, że pewnego dnia będziemy wolni (...). A kiedy to się stanie, kiedy pozwolimy zabrzmieć wolności, kiedy pozwolimy jej zabrzmieć z każdego miasteczka i wioski, z każdego stanu i miasta, będziemy mogli przyspieszyć nadejście tego dnia, kiedy wszystkie dzieci Boga – czarni i biali, Żydzi i inne narody, Katolicy i Protestanci – będą mogli wziąć się za ręce i śpiewać słowa starej murzyńskiej pieśni duchowej „W końcu wolni, w końcu wolni; dzięki Wszechmocnemu Bogu, jesteśmy w końcu wolni”¹⁹.

Scena III: NASZE ŻYCIOWE DROGOWSKAZY - NASZE WYBORY

Modlitwa końca mojego wieku - S.D.M.²⁰

Głosy (wspólnie, coraz głośniej):

¹⁹ Zasoby internetowe, http://www.przemowienia.pl/inne/przemowienia_slawnych/martin_luther_king_-_i_have_a_dream_waszyngton_1963_.html

²⁰ *Modlitwa końca mojego wieku - S.D.M* z płyty „Latawce Pogodnych Dni”.

*Ksenofobia, Rasizm, Nacjonalizm, Stereotypy,
Apartheid, Segregacja rasowa,
Holokaust, Getta, Totalitaryzm,
Dyskryminacja, Antysemityzm, Ludobójstwo,
Demokracja, Prawa Człowieka, Tolerancja.
W człowieku tkwi wiara w prawdziwą wielkość!²¹*

Narrator:

Dialog jest duszą relacji międzyludzkich. Ale przeszkód do dialogu jest niestety wiele, a tych, którzy je pokonują niewiele. Wiele można osiągnąć, jeśli przede wszystkim mniej mówimy, a więcej słuchamy...²²

Głosy (wspólnie, coraz głośniej):

*Zatrzymaj się. Oto obok ciebie jest inny człowiek.
Spotkaj się z nim.
Spotkanie takie jest największym przeżyciem.
Najważniejszym doświadczeniem²³.*

Narrator:

Doskonałe słuchanie to słuchanie nie tyle innych, co siebie samego. Doskonały wzrok to widzenie nie tyle innych, co siebie. Bo nie potrafią zrozumieć drugiego ci, którzy nie usłyszeli siebie; i są ślepi na rzeczywistość drugich ci, co siebie nie zgłębili. Słuchacz doskonały słyszy cię nawet wtedy, gdy nic nie mówisz²⁴.

(Światła gasną. Zostają jedynie zapalone świece/lampki).

Inny świat - Antoniny Krzysztoń²⁵

Narrator:

---

²¹ *Tekst własny.*

²² Anthony De Mello, *Modlitwa żaby*, Kraków 1992, s. 349.

²³ Kapuściński R., *Ten Inny*, Kraków 2007, s. 28.

²⁴ Anthony De Mello, *op.cit.*, s. 353.

²⁵ Krzysztoń A., *Inny świat* z albumu :*Takie moje wędrowanie*.

Młodzi Przyjaciele zapamiętajcie dobrze to przesłanie:

Każdy z nas jest odpowiedzialny za kultywowanie humanizmu i zasad tolerancji w swojej społeczności. Jest to zadanie niezwykle trudne i odpowiedzialne w odhumanizowanym świecie. Jednak nie ulegajmy złudzeniom! Umiejmy wybierać między dobrem a złem, otwartością a ksenofobią, miłością a nienawiścią, aby nie powtórzyły się bolesne historie Anne Frank i innych poznanych bohaterów. Otwartość na świat, uznanie różnic, szacunek i tolerancja drugiego człowieka są niewątpliwie środkiem i sposobem, aby odrzucić dyskryminację i wykluczyć ksenofobię. Gorzka prawda jest taka, że bez tolerancji nie możemy żyć w pokoju, pokonać stereotypów, uprzedzeń i wszelkich form dyskryminacji. Pamiętajcie jeszcze o jednej ważnej rzeczy mianowicie, że: „Człowiekowi można odebrać wszystko z wyjątkiem jednego - ostatniej z ludzkich swobód: swobody wyboru swojego postępowania w konkretnych okolicznościach, swobody wyboru własnej drogi. Wyborów zaś trzeba dokonywać bez przerwy. Każdy dzień, każda godzina stwarza możliwość podejmowania decyzji-decyzji, od której zależy, czy człowiek ulegnie siłom mającym władzę pozbawić go własnego „ja”, jego wewnętrznej wolności; które rozstrzygają, czy stanie się igraszką w rękach losu, czy wyrzeknie się wolności i godności”²⁶.

Nietolerancja jest jak ślepa uliczka, nie zaprowadzi do celu. W różnorodności, wielokulturowości tkwi prawdziwe piękno wolności. Konflikty na tle rasowym, pogarda praw człowieka, rasizm, dyskryminacja są zagrożeniem dla równowagi naszej egzystencji. **Jesteśmy t u t a j na chwilę**²⁷ - „**Dla wszystkich starczy miejsca pod wielkim dachem nieba**”²⁸.

Dla wszystkich starczy miejsca pod wielkim dachem nieba – SDM

²⁶ Frankl Victor E., *op. cit.*, s. 109.

²⁷ *Przemyślenia własne.*

²⁸ E. Stachura, *Ite missa est*; Wykonanie SDM. Z płyty: *Dla wszystkich starczy miejsca*, 1990. Na stronie tytułowej zaś w nazwie programu wykorzystano fragment: *Introitu (Pieśni na wejście)*.